

L'opuscle es complementa amb un apèndix que inclou tota la relació de germanes que hi han exercit de superiores des dels inicis de la institució, així com les diferents juntes directives que han regit el bon fer d'aquesta Fundació.

Àngels Ventayol i Bosch

EXPOSICIONS

“La vida associativa a la Terrassa d'ahir, 1875-1931”

Produïda pel Centre d'Estudis Històrics de Terrassa. Arxiu Històric Comarcal de Terrassa, del 2 de desembre de 1999 al 21 de gener del 2000.

A cavall del present i el proppassat any l'Arxiu Històric Comarcal de Terrassa ha acollit novament una exposició de caire divulgatiu: “La vida associativa a la Terrassa d'ahir, 1875-1931”. Organitzada pel Centre d'Estudis Històrics de Terrassa i realitzada per un grup format per Rosa Barba, Laura Costa, Montse Escudé, Fèlix Garcia, Helena Peña i Lourdes Plans, en estreta col·laboració amb la dissenyadora gràfica Neus Guardiola, l'exposició mostra les principals associacions culturals i recreatives que van tenir activitat a Terrassa durant el període polític de la Restauració monàrquica. Així, entitats que han perdurat fins als nostres dies, com ara Amics de les Arts, el Casino del Comerç, el Centre Excursionista, la Societat Coral Joventut Terrassenca o el Centre Social Catòlic, i d'altres que ja no existeixen, com ara la Fraternitat Republicana, el Cercle Egarenc, el Casino de la Sabata o el Gremi d'Artistes, són caracteritzades en aquest breu però intens recorregut –un recorregut encimbellat per una exquisida ambientació i fonamentat en un excel·lent treball de recerca documental de la historiadora Lourdes Plans.

Pel que fa a la composició, al llarg de tota l'exposició es mostra un toc d'elegància, en intentar no menystenir cap associació pel fet de situar el seu pannel en un emplaçament aparentment secundari. Quan una persona visitant encara com a espectadora una exposició, pot esdevenir el cas que tan sols faci una mirada de passada per observar els pannels que *es troben més pròxims, tot menyspreant aquells que, per llunyania, fa un xic de mandra de donar-los una*

ullada. El fet de situar just al costat dels més allunyats uns decorats amb ambientació d'època fa que l'espectador s'hi atansi i que mentre observa la composició no pugui estar-se de mirar els disposats al seu voltant. Amb aquesta subtileza es demostra una clara voluntat de fer mirar –que no de fer veure– tot el producte que s'està presentant. Els concurrents que tenen tan sols un xic de curiositat no poden pas defugir d'adreçar-los un cop d'ull. Com molt bé diu la dita, els ulls no existeixen si els veus, sinó més aviat si et retornen la mirada, i en aquesta exposició les mirades retornades són més que contínues.

Quant als continguts, l'immens bagatge documental que aporta el monumental treball de recerca de la historiadora Lourdes Plans –publicat recentment sota el títol *La vida cultural i recreativa a la Terrassa d'ahir, 1875-1931*– és un punt de reforç per tal de compondre el discurs de forma plenament fonamentada i enterament justificada. És en aquest punt que, en el moment de finalitzar aquesta recensió, cal destacar com aquest erudit coneixement documental té una lleugera contrapartida en el bastiment teòric que emmarca els continguts del discurs. El difícil art de sintetitzar les idees principals per escrit per tal de poder mostrar un producte cultural divulgatiu produeix, en ocasions, simplificacions que poden conduir a imatges equívokes i lleugerament deformades, tant pel que es diu com pel que es deixa de dir. És en aquest sentit que es pot considerar que, a l'època de la Restauració monàrquica, 1875-1931, “Terrassa era ja una ciutat plenament industrial” en la qual “les transformacions econòmiques de l'època provocaven una sèrie de canvis socials com la reducció de la jornada laboral, la festa dominical i el període d'estiueig” i que “aquestes millores van canviar el ritme de tota la societat, especialment de la classe obrera”, és una vel·leïtosa construcció historiogràfica. Una construcció historiogràfica que no té en compte, d'una banda, que el sistema polític de la Restauració va néixer de la voluntat de determinats grups socials d'evitar el paper polític que durant el Sexenni Democràtic (1868-1873) i la Primera República espanyola (1873-1974) havien tingut les classes populars, i, de l'altra, que si durant la Restauració hi va haver millores socials no va ser tant per les “lleis innexorables” de la història, o per la voluntat reformadora i paternalista dels dirigents, com per les intenses reivindicacions de millora social d'amplis sectors de la societat.

Josep Palau i Orta

“Les arts aplicades a Terrassa”

Produïda pel Museu de Terrassa. Regidoria de Cultura de l'Ajuntament de Terrassa.

Museu de Terrassa. Castell cartoixa de Vallparadís, del juny del 2000 al març del 2001.

Des del juny d'aquest any fins al març del 2001 s'exposa al Castell de Vallparadís una mostra sobre les arts aplicades modernistes a Terrassa. Es pot visitar a la sala d'exposicions temporals del museu. L'interès d'aquest recorregut pel modernisme terrassenc és evident i explica el fet que sigui exposada durant pràcticament nou mesos.

De forma complementària a l'exposició, s'ha editat el catàleg, on es pot veure una recopilació de tot el que podem contemplar a l'exposició; reproduceix les fotos exposades però, a més a més, aporta al final un interessant annex documental. Aquest annex conté una descripció detallada de l'obra i la trajectòria dels creadors de les obres triades.

Tant l'exposició com el catàleg han estat coordinats per Domènec Ferran. Els textos corresponen a Neus Peregrina.

L'exposició persegueix l'objectiu d'oferir als visitants una recopilació del patrimoni modernista de la nostra ciutat tot centrant-se en les arts aplicades. Entenem per arts aplicades aquelles que ornamenten una estructura arquitectònica. Cronològicament l'exposició recull obres creades durant les dues últimes dècades del segle XIX i els primers deu anys del segle XX. S'hi troben representats els autors terrassencs i foranis més significatius, des de Lluís Muncunill, representant d'un estil més auster, fins a la diversitat creativa d'autors com Alexandre de Riquer.

El primer que ens crida l'atenció és el contrast entre les formes marcadament gòtiques de l'anomenada Sala del Tinellet i les obres modernistes exposades. Resulta molt atractiva aquesta combinació accidental d'estils artístics.

La base de l'exposició són les fotografies preses als edificis de Terrassa que van ser decorats amb motius modernistes. Les fotografies estan perfecta-

ment agrupades segons el tipus d'ornament. Els primers plafons contenen les fotografies corresponents als treballs menors, com els mosaics, les guixeries o les ceràmiques. Cap al final, s'han col·locat les obres majors: el treball de vidre, metall o fusta. Un total de deu plafons monotemàtics mostren totes les facetes de les arts aplicades.

A banda de les fotografies, s'ha triat unes quantes obres originals que materialitzen la bellesa de les arts aplicades modernistes. Per exemple, una majestuosa porta de fusta procedent del núm. 22 del carrer Sant Antoni flanqueja els plafons dedicats a la fusteria. Per poder gaudir *in situ* del treball del metall, s'ha reproduït un panteó funerari original de l'antic cementiri. També dins l'apartat de treball del metall, podem contemplar la placa commemorativa de l'any 1909 en honor d'Àngel Guimerà que es conservava al Teatre Principal de Terrassa.

Presideix l'exposició la peça més espectacular per la seva lluminositat. Un vitrall de porta que originalment es trobava al núm. 18 del carrer de la Rutlla i que ha estat encertadament incorporat a l'exposició.

L'exposició en conjunt no pretén ser una mostra faraònica. És petita i senzilla. Però en aquest fet radica el seu èxit. És una mostra lleugera i amena, gens feixuga per al visitant. La gran virtut d'aquesta mostra és que aconsegueix apropar-nos d'una forma artística elements quotidians de la nostra ciutat en els quals normalment no ens fixem. Les fotografies ens recorden que, a qualsevol racó de Terrassa, a qualsevol façana o finestral, podem trobar una petita obra d'art. És molt probable que, un cop acabada la visita, parem més atenció, per exemple, als vitralls del Teatre Principal, els guardapols de la façana de l'Ajuntament o les pintures murals de la sala d'actes de l'antic Institut Industrial. Però aquests són només els exemples més significatius. La millor aportació d'aquesta exposició és d'oferir-nos la possibilitat de gaudir de Terrassa com si fos, tota ella, una gran mostra d'arts aplicades modernistes.

Fèlix Garcia i Romero